

BOON, Jan Philip, redacteur, administrateur-directeur-generaal van het Nationaal Instituut voor de

Radio (Halle, Brabant, 6 januari 1898 - Ukkel 31 december 1960).

Grotendeels op zelfstudie aangewezen onderging J.F. Boon veel invloed van kapelmeester A. Moortgat, die hem zangonderricht gaf en hem de Vlaamse letterkunde leerde kennen, o.m. de werken van Stijn Streuvels. In 1913 trad hij in dienst van de drukkerij Action Catholique te Brussel. Bij de persdienst van de activisten kreeg hij o.l.v. Hugo van den Broeck zijn journalistieke vorming. In 1920 liet hij zich te Halle bij Maurice Roelants inschrijven voor voordrachtlessen. In hetzelfde jaar werd hij redactiesecretaris van De Standaard. In 1921 ging hij als redacteur over naar het weekblad Ons Volk Ontwaakt, waar hij A. Martens, J. Crick en M. Gijsen tot collega's had. In 1924 ging hij weer over naar De Standaard, eerst als redacteur en vijf jaar later als hoofdredacteur op de plaats van M. Cordemans. Op 26 juli 1939 werd hij aangewezen als administrateur-directeur-generaal van het Nationaal Instituut voor de Radio.

Reeds als schooljongen was Boon actief lid van de Vlaamse studentenbond. Samen met deken A. Michiels en directeur Magosse van het O.L.Vrouw-Instituut heeft hij bijgedragen tot het behoud van het Vlaamse karakter van Halle. In deze bewustwording heeft, vooral bij de burgerij, het Mariaspel van A. Moortgat een voorname rol gespeeld. Het mysteriespel werd in 1910 voor het eerst opgevoerd. De eerste twee jaar was J. Boon telkens van de partij als zanger en ook als figurant. Zijn Vlaams engagement bracht hem al vroeg in conflict, niet alleen met de Halse getrouwen van Les Amitiés Françaises die de lastpost een bad in de Zenne bezorgden, maar zelfs met deken H. Michiels, die hem in juli 1920 niet wilde zien optreden als kardinaal Mercier in het Mariaspel.

Wegens zijn activistische houding tijdens en na de Eerste Wereldoorlog had hij immers in 1919 een tijdje in de gevangenis te Vorst gezeten. De bourgeoisie van Halle had het gemunt op de jonge redacteur van De Hallenaar, die bij de wapenstilstand van geen ontwapenen wilde weten en volhardde in zijn medewerking aan het clandestiene blad De vliegende Activist. Desondanks kreeg Boon ontslag van rechtsvervolging. Als lid van de raad van beheer had hij vóór 1925, toen hij Wies Moens als secretaris opvolgde, reeds een rol gespeeld bij het Vlaamsch Volkstoneel (VVT). Gedreven door de overtuiging dat de aanval de beste verdediging is en dat Vlaanderen in de hoofdstad bewondering moest afdwingen voor zijn taal en cultuur, kante hij zich tegen degenen die, met Wies Moens, de zetel van het VVT naar Gent wilden overplaatsen. Hij wist het gezelschap onder te brengen in het gebouw van de christelijke arbeidersbeweging aan de Pletinckxstraat. Jan Boon betrok de Fransschrijvende Vlaming Michel de Ghelderode bij het Vlaams theaterrenouveau, o.m. door zijn niet gering vertaaltalent in dienst te stellen van diens oeuvre. Toen het Paleis voor Schone Kunsten zijn deuren opende, waagde Jan Boon consequent zijn kans bij de Brusselse franskiljons. Vooral na de Parijse triomf met Lucifer stond het VVT er in aanzien. Kort vóór zijn aanstelling tot hoofdredacteur van De Standaard mocht Jan Boon op 4 juli 1929 de bekroning van zijn streven beleven, toen zijn ensemble, door toedoen van Herman Teirlinck, de kans geboden werd om De Geschiedenis van

de Soldaat in het hoftheater te Laken voor het voetlicht te brengen. Het getuigt tevens van Boons geëchtheid tegenover de Belgische staat, dat hij deze gelegenheid gretig aangreep om de Vlaamse doelstellingen ten hove in een juister daglicht te plaatsen. Van hun kant moesten de Vlamingen de toenadering en verzoening helpen in de hand werken door een voornamere, hoofdere levensstijl te cultiveren. Wat hij hiermee in strijd achtte, werd genadeloos aan de kaak gesteld, o.m. in de rubriek Cultuurbolsjewisme – Kroniek der Vlaamse grofheid, een van zijn talrijke innovaties die de journalistieke modernisering van De Standaard ten goede kwamen.

Toen hij in 1939 de onverwacht overleden dr. Th. de Ronde in het Nationaal Instituut voor de Radio (NIR) opvolgde, had Jan Boon elke samenwerking met de Nieuwe Orde van de hand gewezen. Zijn aandeel in de oorlogszending Samoyède, die in opdracht van de geallieerden de hervatting van de NIR-uitzendingen bij de bevrijding moest voorbereiden, dwong Boon op 15 december 1943 onder te duiken. In de illegaliteit kweet hij zich verder van zijn opdracht. Op 4 september 1944 kon hij 's avonds vanuit een noodstudio in een radio-apparatenfabriek te Ruisbroek zijn luisteraars opnieuw toespreken. Zijn vroegere inwijding in de muziek kwam de topambtenaar van de Vlaamse omroep goed van pas. Werk van eigen bodem kreeg altijd zijn bijzondere aandacht. In de jaren vijftig liet hij de koordirigent Jan van Bouwel († 1969) van stad

tot stad trekken om het goede Vlaamse lied aan te leren; hij zocht naar eersterangskrachten als de zangeres Maria Ceuppens om de composities van Lodewijk Mortelmans e.a. te vertolken, of gaf de dirigent Leonce Gras de middelen om de uitvoering van Peter Benoits oratoriums tot een goed einde te brengen.

De twee voornaamste gebeurtenissen uit Boons naoorlogse omroeptijd zijn het bewijs van een onverzwaakte Vlaamse waakzaamheid: de zgn. „lij-nenslag” voor de Europese standaard (625 lijnen), tegen de binding aan de Franse televisie-industrie met haar 819 lijnen, met taaie verbetering geleverd en glansrijk gewonnen, en de vestiging van de culturele autonomie door de nieuwe omroepwet

van 18 mei 1960, van kracht geworden enkele maanden vóór zijn overlijden.

Vermeldenswaardig is uit deze jaren ook nog zijn geschrift *Katechismus van de Vlaamse Beweging*, het credo van zijn flamingantisme (z. ook *Katechismus van de Vlaamse Beweging*).

WERKEN: *Herovering van Brussel. Prestigepolitiek!* (1933); - *De Vlaamse gentleman in de school der wereld* (1948); - *Een vaderland om te beminnen of de ontmoeting van de Vlaamse en de Belgische gedachte* (1949); - *Katechismus van de Vlaamse Beweging* (1950).

LITERATUUR: *Zo sprak Jan Boon* (1962); - *Zo was Jan Boon* (1962); - *Jan Boon anno 1970* (1970).

KAREL HEMMERECHTS